

конференції (м. Київ, 23 листопада 2022 р.). Київ : НАКККиМ, 2022. С. 189–191.

2. Гончарук В. Використання досліджень зимової обрядовості Хр. Ящуржинського під час уроків і позакласних заходів з українського народознавства. *Філологічний часопис*. 2018. Вип. 1 (11). С. 165–172.

3. Давидюк В. Фенологічна концепція походження Коляди. *Народознавчі зошити*. 2023. № 1 (169). С. 227–239.

4. Струк А. В. Теоретичні і методичні засади формування лексико-народознавчої компетентності майбутніх учителів початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук. Івано-Франківськ, 2020. 605 с.

5. Плахотнюк О., Сиротинська Н., Белінська Л. Українська танцювальна культура як репрезентант національних традицій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 90. С. 84–91.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-85>

ТАНЕЦЬ ПОЛОНЕЗ ЯК СИМВОЛ ШЛЯХЕТНОСТІ У ЦЕРЕМОНІАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ ПРОВЕДЕННЯ БАЛУ

Повідзін О. В.

*студентка II курсу факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Бал у європейському соціокультурному житті, посідає особливе місце як форма спілкування та знайомства, що поєднує елементи хореографічного мистецтва, норми етикету та суспільної репрезентації, що є невід’ємною складовою проведення балу. Протягом багатьох століть бальні церемонії виконували не лише розважальну функцію, а й були важливим культурним засобом демонстрації соціального статусу, вихованості, шляхетних манер та належності до культурного середовища. Важливою складовою балу була його церемоніальна частина, у якій особливе значення набували правила поведінки, послідовність виконання танців і дотримання бальних традицій.

В епоху Відродження на балах переважно виконувалися бас-данси, тобто «низькі» танці без стрибків, складниками яких були поклони, реверанси, салюти, процесії зі свічками і факелами, які супроводжувались співом виконавців або грою на лютні, флейті, тамбурині, арфі й трубі [1, 54]. Саме це сприяло появі нового танцю – полонез. Полонез (пол. *polonez*, фр. *polonaise* фр. [pɔlɔnez], від фр. *polonais* – польський) – це старовинний польський тридольний танець який почали виконувати у XVI та початку XVII століття. Саме він був одним з урочистих бальних танців, який формував атмосферу

величності та естетичної довершеності. Його повільний порядок під час виконання, демонструє культуру поведінки, граційну поставу та вміння учасників взаємодії в парі з дотриманням норм встановленого етикету. Під час виконання пари рухаються за визначеним порядком по залу в зазначеному напрямку презентуючи різноманітні фігури, переходи та композиційні хореографічні малюнки. Танець виконується в музичному розмірі $\frac{3}{4}$. Вітончений і легкий крок полонезу супроводжувався неглибоким і плавним присіданням на третій чверті кожного такту. Саме цей тридольний ритм надає танцю плавності та урочистого характеру. Для музики полонезу характерним є чітке акцентування першої долі такту, що підкреслює ритмічну впевненість і величність руху.

Одним з відомих композиторів, який писав музичні твори у цьому жанрі, був Фридерик Шопен. Його відомі твори, такі як «Полонез ля мажор, Ор. 40 №1-військовий», та «Полонез ля-бемоль мажор, Ор. 53-героїчний». Саме вони поєднують урочистість танцю з глибоким емоційним наповненням та блискучою фортепіанною технікою. Саме ця музика є символом національної культури Польщі, що підтримувала дух свого народу та сприймалась як музика свободи та гідності.

Необхідність спілкування на балах між представниками привілейованого соціуму, коли мовний бар'єр ставав перешкодою, актуалізує потребу володіти «мовою» групи, демонструвати належність до неї, дотримуватися загальновизнаного придворного церемоніалу [2, 223]. Полонез традиційно відкриває бальне дійство, відіграючи роль урочистого вступу до бальної церемонії. Як правило його виконують танцівники-дебютанти, які мають можливість продемонструвати не лише свій рівень хореографічної підготовки, а й вихованість, манеру триматися в парі та знання правил бального етикету.

5 грудня 2023 року, комітет з охорони нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, включив польський бальний танець – полонез. Рішення було ухвалено на сесії Комітету у Ботсвані. Полонез – це вже шосте явище польської культури, що знаходиться у списку нематеріальної культурної спадщини людства [3].

Отже, полонез посідає вагомe місце в бальній культурі, та поєднує в собі танцювальне мистецтво з нормами поведінки та етикету. Його виконання відображається естетичною манерою, що зберігає свої культурні цінності шляхетського середовища минулих століть, та виконує репрезентативну функцію, що демонструє урочистість та церемоніальність балу.

Література:

1. Захарчук Н. В., Косаковська Л. П. Світська естетика історико-побутового й класичного танців від Ренесансу до Романтизму. *Естетика та культурологія мистецтва*. Вип. 12 (396). 2019. С. 53–59.

2. Кіндер К. Р., Головей В. Ю. Танець в епоху відродження: соціокультурний аналіз | *Fine Art and Culture Studies*. Вип. 2, 2025. С. 229–237.

3. Польський танець полонез внесено до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. *Наш вибір. Портал для українців у Польщі* : сайт. URL: <https://naszwybir.pl/polonez-unesco/> (дата звернення: 15.05.2026).

4. У ВНУ імені Лесі Українки відбувся благодійний бал для військових Національної гвардії. *Волинський національний університет імені Лесі Українки* : офіційний сайт. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/news/vnu-imeni-lesi-ukrayinky-vidbuvsya-blahodiynyy-bal-dlya-viyskovykh-natsionalnoyi-hvardiyi> (дата звернення: 15.05.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-86>

СТИЛЬОВІ НАПРЯМИ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ ТА ЇХ ПЛАСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Працюнь В. В.

*студентка I курсу магістратури факультету культури і мистецтв,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Сучасна хореографія дедалі активніше інтегрується у хореографічне мистецтво, формуючи нові напрямки сценічного виконання. Це зумовлює необхідність підготовки майбутніх хореографів і виконавців, які не лише орієнтуються в сучасних стилях, а й володіють їхньою технікою та спеціальною лексикою. Цей вид хореографічного мистецтва охоплює різні стилі та напрями, що формувалися з ХХ століття до сьогодні, органічно поєднуються та взаємодіють. У його структурі можуть поєднуватися елементи класичного танцю, модерн-балету, джазу, хіп-хопу, фанку та інших стилів. Важливою особливістю сучасного танцю є індивідуальність виконавця: успішне виконання потребує не лише високого рівня технічної майстерності, а й розвитку акторських здібностей та сценічної виразності.

Танцювальне мистецтво нового часу базується на широкому арсеналі рухів і передбачає можливість індивідуальної імпровізації. У таких напрямках хореографії, як модерн, джаз і контемпорарі, широко використовують поняття «техніка», що позначає індивідуальний стиль або манеру виконання, а також методичні аспекти конкретного хореографа [5, с. 111].